

Πνευματικὴ Οἰκοδομὴ

Ἡ Θεολογία, ὡς ἀνακάλυψη τοῦ βαθυτέρου νοήματος
τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ζωῆς

Τὸ Μυστήριον τοῦ Σταυροῦ στὸ Φῶς τῆς Ὁρθοδόξου Ἑσχατολογίας* Ἡ μέθεξι τοῦ Μυστηρίου τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Ἀναστάσεως

Ἄν χωρίζεται ὁ Σταυρὸς ἀπὸ τὴν Ἀνάστασις, οὔτε ἡ Ἀνάστασις χωρίζεται ἀπὸ τὸν Σταυρόν, οὔτε τὸ Μυστήριον τοῦ Σταυροῦ χωρίζεται ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξον Ἑσχατολογία.

Ἡ μέθεξι τοῦ Μυστηρίου τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ προϋπόθεσις καὶ ἡ βίωσις ὅλων τῶν Μυστηρίων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς πνευματικῆς ζωῆς, ἐκφράζει τὴν Νηπτικὴ Θεολογία, τὴν Ἑσχατολογικὴ Παράδοσιν τῆς, ὅπως διατυπώνεται ἀπὸ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον:

«Οἱ δὲ τοῦ Χριστοῦ τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν
σὺν τοῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις» (Γαλ. ε' 24)· «Ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ Σταυρῷ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ ἔμοι κόσμος ἐσταύρωται καὶ ἐγὼ τῷ κόσμῳ» (Γαλ. ζ' 14)· «Χριστῷ συνεσταύρωμαι· ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῇ ἐν ἐμοὶ Χριστός» (Γαλ. β' 20).

Γι' αὐτὸ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος γράφει, ὅτι «Ὁ λόγος γὰρ ὁ τοῦ Σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρία ἐστίν, τοῖς δὲ σωζομένοις ἡμῖν δύναμις Θεοῦ ἐστίν».

Καὶ ἐπειδὴ οἱ Ἰουδαῖοι ζητοῦν ὡς ἀποδείξεις θαύματα καὶ οἱ ἐθνικοὶ ἀνθρώπινον σοφίαν, «ἡμεῖς κηρύσσομεν Χριστὸν ἐσταυρωμένον»,

ὁ Ὅποιος γιὰ τοὺς Ἰουδαίους εἶναι σκάνδαλο, γιὰ τοὺς Ἑλλήνες-ἔθνικοὺς ἀνοησία, ὅμως γι' αὐτοὺς ποὺ κάλεσε ὁ Θεός, Ἰουδαίους καὶ Ἑλλήνες, ὁ Χριστὸς (ποὺ σταυρώθηκε) εἶναι «**Θεοῦ δύναμις καὶ Θεοῦ σοφία**» (Α΄ Κορ. α΄ 18-24).

Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, σὲ ἓναν Θεόπνευστο Λόγο του «Εἰς τὸν Τίμιον καὶ Ζωοποιὸν Σταυρόν», ἐρμηνεύοντας τὸν Ἀπόστολο Παῦλο καὶ ὅλη τὴν Πατερικὴ Παράδοση, ἀναλύει τὴν Θεολογία τοῦ **Μυστηρίου τοῦ Σταυροῦ** καὶ πῶς αὐτὸ τὸ **Μυστήριο** ἐνεργεῖ στὴν ἀναγέννηση τοῦ ἀνθρώπου, μὲ τὴν Ἠσυχαστικὴ Παράδοση.

Ἐπομένως, ἡ ἀπομόνωση τοῦ Μυστηρίου τῆς Ἀναστάσεως ἀπὸ τὸ Μυστήριο τοῦ Σταυροῦ δηλώνει μιὰ ἀντιἡσυχαστικὴ ζωὴ, συνιστᾷ ἄγνοια ἢ παραθεώρηση τῶν προϋποθέσεων τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας, ποὺ εἶναι ἡ **Ἀσκητική-Ἠσυχαστικὴ Παράδοσή Της**.

Ὁ π. Ἰωάννης Ρωμανίδης ἔγραφε, ὅτι ὑπάρχει ἐνότητα μεταξὺ τῆς «Theologia Crucis» (Θεολογία τοῦ Σταυροῦ) καὶ τῆς «Theologia Glorae» (Θεολογία τῆς Δόξης).

Ἀντίθετα, ὁ χωρισμὸς μεταξὺ τῆς Θεολογίας τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Θεολογίας τῆς Δόξης ἀποτελεῖ μιὰ «ψευδομόρφωση» στὸν Χριστιανισμό, ὅπως τὸ συναντᾷμε στὴν δυτικὴ θεολογία, *Ρωμαιοκαθολικὴ καὶ Προτεστάντικη*.

Ἀκολουθεῖ μιὰ σύντομη ἀνάλυση γιὰ τὸ Μυστήριο τοῦ Σταυροῦ στὸ φῶς τῆς Ὁρθοδόξου Ἑσχατολογίας.

* * *

Δημιουργεῖται ἡ ἐντύπωση σὲ πολλοὺς Χριστιανοὺς, ὅτι ὅταν γίνεται λόγος γιὰ τὸ **Μυστήριο τοῦ Σταυροῦ** ἐννοεῖται μόνον ἡ Σταυρικὴ Θυσία τοῦ Γολγοθᾶ, καὶ ἀκόμη ὅταν ὁμιλοῦμε γιὰ τὴν **Ἑσχατολογία** ἀναφερόμαστε στὰ γεγονότα τῶν ἐσχάτων, τὰ ὁποῖα θὰ συμβοῦν στὸ μέλλον τῆς ἱστορίας. Ὅμως οἱ δύο φράσεις «τὸ Μυστήριο τοῦ Σταυροῦ» καὶ ἡ «Ὁρθόδοξη Ἑσχατολογία» δὲν εἶναι ἀντίθετες μεταξύ τους, ἀλλὰ κατὰ ἓνα παράδοξο τρόπο συνδέονται στενῶτα.

Τὸ θέμα εἶναι ἀρκετὰ μεγάλο καὶ ἐνδιαφέρον καὶ δὲν ἔχουμε πρόθεση νὰ τὸ ἐξαντλήσουμε στὰ μικρὰ περιθώρια ποὺ διαθέτουμε. **Ἀπλῶς**, θὰ ὑπογραμμίσουμε μερικὲς ἀλή-

θειες για την κατανόηση της σχέσεως που υπάρχει μεταξύ του **Μυστηρίου του Σταυρού** και της **Ορθοδόξου Έσχατολογίας**.

Η Έσχατολογία στην Ορθόδοξη Παράδοση δεν αναφέρεται μόνον στα μελλοντικά γεγονότα που θα έλθουν, αν και υπάρχουν άγιογραφικά χωρία που αναφέρονται και σ' αυτήν την έννοια, αλλά κυρίως στην **βίωση των εσχάτων**, δηλαδή στην **βίωση της Ακτίστου Χάριτος του Θεού**.

Πιστεύουμε, ότι η **Έσχατολογία** δεν συνδέεται αποκλειστικά με τον χρόνο, αλλά με τον **τρόπο ζωής** και ειδικότερα με την σχέση μεταξύ του ανθρώπου και του Θεού.

Έτσι η **Έσχατολογία** ταυτόχρονα είναι παρελθόν, παρόν και μέλλον.

Μιλώντας, λοιπόν, από ορθοδόξου πλευράς για **Έσχατολογία**, πρέπει πάντα να έχουμε υπ' όψη μας, ότι τα **Έσχατα**, που θα συμβούν στο μέλλον, δηλαδή **η βίωση της Βασιλείας του Θεού**, είναι όπως τα **Αρχικά**, δηλαδή **η ζωή του Αδάμ στον Παράδεισο** προ της πτώσεως, και όπως τα ένδιάμεσα, δηλαδή **η μέθεξη της Ακτίστου Χάριτος του Θεού**, που είχαν όλοι οι Φίλοι του Θεού, Προφήτες, Απόστολοι και Άγιοι.

Όλοι οι Άγιοι μετείχαν και μετέχουν της Ακτίστου Θεοποιού Ένεργείας του Θεού, αλλά όμως υφίσταται μια διαφορά.

- **Ο** Αδάμ προ της πτώσεως βρισκόταν στον φωτισμό του νου, χωρίς όμως να έχει δοκιμασθή ή ελευθερία του.

- **Οί** Προφήτες και οι Δίκαιοι της Παλαιάς Διαθήκης μετείχαν της Θεοποιού Ένεργείας του Θεού, χωρίς να έχει καταργηθή ακόμη ο θάνατος και εύρισκόμενοι έξω από το Σώμα του Θεανθρώπου Χριστού. **Δηλαδή**, οι Προφήτες έβλεπαν το Δεύτερο Πρόσωπο της Αγίας Τριάδος άσάρκως και έτσι έφθασαν στην Θέωση χωρίς να είναι μέλη του Σώματος του Χριστού, όπως συμβαίνει με τους Αγίους της Καινής Διαθήκης.

- **Οί** Άγιοι της Καινής Διαθήκης φθάνουν στην Θέωση ως Μέλη του Σώματος του Χριστού, αλλά όμως ζουν προ της καθολικής αναστάσεως των νεκρών, πράγμα το οποίο σημαίνει, ότι όλοι βιώνουν τον πρόσκαιρο χωρισμό του σώματος από την ψυχή, έως την Δευτέρα Παρουσία του Χριστού, κατά

τὴν Ὅποια θὰ ἐνωθοῦν πάλι οἱ ψυχὲς μὲ τὰ σώματα, καὶ θὰ ἀναστηθοῦν τὰ σώματά τους, τὰ ὅποια ἀπὸ τώρα βιώνουν τὴν Θέωση μὲ τὴν μεταμόρφωσή τους σὲ Λεῖψανα.

Ἔτσι, ὅλοι οἱ Ἅγιοι μετέχουν τῆς Θεοποιουῦ Ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ, καὶ βιώνουν τὰ Ἔσχατα κατὰ διαφόρους καιροὺς καὶ μὲ ἀνάλογο τρόπο.

* * *

Ἐξ ἄλλου, τὸ **Μυστήριον τοῦ Σταυροῦ** στὴν Ὁρθόδοξη Παράδοση εἶναι ἡ Ἀκτιστὴ Χάρη τοῦ Θεοῦ ποὺ ἔσωζε τοὺς ἀνθρώπους **πρὸ** τῆς Ἐνανθρωπήσεως, **κατὰ** τὴν Ἐνανθρώπηση καὶ **μετὰ** τὸν Σταυρὸ καὶ τὴν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς ἀναπτύσσει αὐτὴν τὴν θεμελιώδη ἀλήθεια τῆς Ἐκκλησίας. Διδάσκει, ὅτι ὅλοι οἱ Ἅγιοι εἶναι Φίλοι τοῦ Θεοῦ καὶ Φίλοι τοῦ Σταυροῦ. Κατὰ τὸν Ἅγιο Γρηγόριο Παλαμᾶ, ὁ Σταυρὸς εἶναι «ἡ τῆς ἁμαρτίας κατάργησις».

Υπογραμμίζει δὲ τὴν ἀλήθεια, ὅτι ὁ Σταυρὸς «προανεκηρύττετο καὶ προετυποῦτο μυστικῶς ἐκ γενεῶν ἀρχαίων, καὶ οὐδεὶς ποτε κατηλλάγη τῷ Θεῷ χωρὶς τῆς τοῦ Σταυροῦ δυνάμεως».

Ἔτσι, ὅλοι οἱ Προφῆτες καὶ οἱ Ἅγιοι τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ὅπως ὁ Ἀβραάμ, ὁ Ἰσαάκ, ὁ Μωϋσῆς κλπ. ὑπῆρξαν Φίλοι τοῦ Θεοῦ. Πραγματικά, «φίλοι Θεοῦ πολλοὶ πρὸ νόμου καὶ μετὰ νόμον, μήπω τοῦ Σταυροῦ φανέντος». Οἱ Ἅγιοι, ἐπομένως, καὶ πρὶν ἀκόμη τὴν ἐμφάνιση τοῦ Σταυροῦ βίωναν τὸ **Μυστήριον τοῦ Σταυροῦ.**

Ὁ π. Ἰωάννης Ρωμανίδης διδάσκει ὀρθόδοξα, ὅτι τὸ **Μυστήριον τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Ἀναστάσεως εἶναι «ἡ πρὸ τοῦ κόσμου αἰεὶ ὑπάρχουσα καὶ τοῖς πᾶσι κατὰ δύναμιν χωροῦσα δόξα ἐν ἣ κατοικεῖ ὁ Θεός».**

Ὅταν, δηλαδὴ κάνουμε λόγο γιὰ τὸ **Μυστήριον τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Ἀναστάσεως, ἐννοοῦμε τὴν Ἀκτιστὴ Ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ ποὺ ὑπάρχει «αἰδίως κατὰ φύσιν» στὸν Θεὸ καὶ δὲν τὴν ἀποκτᾷ ἀπλῶς σὲ μιὰ χρονικὴ στιγμή.**

Στὴν πραγματικότητα τὸ **Μυστήριον τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Ἀναστάσεως εἶναι ἡ Ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ποὺ εἶναι ἡ Ἀκτιστὴ Οὐσιώδης Ἐνέργειά Του.**

Αὐτὴ ἡ Ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐνεργεῖ «πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι

παρὰ τῷ Θεῷ, ἐν τῇ δημιουργίᾳ καὶ κυβερνήσει τοῦ κόσμου, πρὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως, ἐν τῇ ἐνανθρωπήσει, πρὸ τῆς σταυρικῆς θυσίας, ἐν τῇ σταυρικῇ θυσίᾳ καὶ μετὰ τὴν σταυρικὴν θυσίαν».

Δὲν νοεῖται ποτὲ Θεὸς χωρὶς τὴν Ἀκτιστὴ Ἑνέργειά Του, οὔτε καὶ χωρὶς τὴν Ἀγάπην Του. **Π**άντοτε ἀγαποῦσε τὸν κόσμον καὶ τὸν ἄνθρωπον, πρὶν τὴν δημιουργίαν τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἀνθρώπου, μετὰ ἀπὸ αὐτὴν, πρὸ τῆς πτώσεως, μετὰ τὴν πώση, πρὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως καὶ μετὰ ἀπὸ αὐτὴν.

Αὐτὴ δὲ ἡ Ἀγάπη τοῦ Θεοῦ «καθιστᾷ τὴν σταυρικὴν θυσίαν, ἥτοι τὴν δύναμιν τῆς Ἀναστάσεως παροῦσαν ἐν τῇ θεῇ Εὐχαριστίᾳ καὶ τοῖς Μυστηρίοις καὶ δι' Αὐτῆς ἐνεργεῖ τὴν καταλλαγὴν καὶ διατροφήν τῶν πιστῶν καὶ τὴν πνευματικὴν αὐξησιν καὶ ἄνδρωσιν αὐτῶν πρὸς τὴν θέωσιν».

Ὁ Ἅγιος Ἰσαάκ ὁ Σύρος, ἀναφερόμενος στὴν βίωση τοῦ Μυστηρίου τοῦ Σταυροῦ, λέγει: «Δύο τρόποι εἰσὶ τοῦ ἀνελθεῖν ἐν τῷ σταυρῷ· ὁ εἷς ἡ σταύρωσις τοῦ σώματος· καὶ ὁ δεύτερος, τὸ ἀνελθεῖν εἰς θεωρίαν. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος, ἐκ τῆς ἐλευθερίας τῶν παθῶν· ὁ δὲ δεύτερος, ἐκ τῆς ἐνεργείας τῶν ἔργων γίνεται τοῦ πνεύματος».

Αὐτὸ ἔχει ὑπ' ὄψην τοῦ Ὁ Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης, ὅταν λέγῃ: «Ἀνάξιος εὐρέθην τοῦ διπλοῦ σταυροῦ τῆς πράξεως καὶ τῆς θεωρίας». Οὐσιαστικὰ ἀναφέρεται στὴν Καθαρτικὴ, Φωτιστικὴ καὶ Θεοποιὸ Ἑνέργεια τοῦ Θεοῦ. Ὅταν, λοιπόν, ὁ ἄνθρωπος βιώνῃ τὴν Ἀκτιστὴ Καθαρτικὴ, Φωτιστικὴ καὶ Θεοποιὸ Ἑνέργεια τοῦ Θεοῦ, τότε βιώνει τὸ **Μυστήριον τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Ἀναστάσεως.**

* * *

Ἀπὸ ὅσα ἀναφέραμε προηγουμένως μπορούμε νὰ τονίσουμε πέντε σημεία.

• **Πρῶτον**, ἡ Σταυρικὴ Θυσία τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἔκφραση τῆς Ἀγάπης τοῦ Θεοῦ γιὰ τὸ ἀνθρώπινο γένος. **Αὐτὴ ἡ Ἀγάπη ἐκφράσθηκε μὲ πολλοὺς τρόπους, κυρίως διὰ τῆς Σαρκώσεως, τῆς Κενώσεως καὶ τῆς Σταυρικῆς Του Θυσίας ἐπάνω στὸν Γολγοθᾶ. Ἡ Σταυρικὴ Θυσία εἶναι ἱστορικὸ γεγονός, ἔκφραση τοῦ Μυστηρίου τοῦ Σταυροῦ, πὺν εἶναι ἡ Ἀκτιστὴ Ἑνέργεια τοῦ Θεοῦ. Δὲν μπορούμε νὰ ἀπομονώσουμε τὸ ἱστορικὸ γεγονός τῆς Σταυρώσεως ἀπὸ τὴν Οὐσιώδη Ἑνέργεια τοῦ Θεοῦ.**

● **Δεύτερον**, ἡ βίωση τοῦ **Μυστηρίου τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Αναστάσεως** στὰ Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἰδιαίτερος στὴν θεία Εὐχαριστία γίνεται μὲ τὴν Ἐνέργεια τῆς Ἀκτίστου Χάριτος τοῦ Θεοῦ. **Ἡ** Θεία Χάρις εἶναι ἐκείνη ποὺ διὰ τοῦ Βαπτίσματος καταλλάσσει τὸν ἄνθρωπο μὲ τὸν Θεό, διὰ τοῦ Μυστηρίου τῆς θείας Εὐχαριστίας τὸν τρέφει στὴν πνευματικὴ του ζωὴ, καὶ γενικὰ μὲ ὅλη τὴν Ἐκκλησιαστικὴ Ζωὴ τὸν ὁδηγεῖ πρὸς τὴν Θέωση. **Μέθεξη τοῦ Μυστηρίου τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Αναστάσεως** τοῦ Χριστοῦ εἶναι μέθεξη τῆς Ἀκτίστου Χάριτος τοῦ Θεοῦ καὶ βεβαίως, μέθεξη τῆς Ἀγάπης Του.

● **Τρίτον**, ἡ κατὰ Χριστὸν Ἀσκησις, ποὺ συνδέεται ἀναπόσπαστα μὲ τὴν Μυστηριακὴ Ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, δὲν εἶναι μιὰ ἀνθρώπινη προσπάθεια, δὲν ἐξαντλεῖται σὲ ἀνθρωποκεντρικὲς ἐνέργειες, ἀλλὰ γίνεται μὲ τὴν Ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἀνταπόκριση τοῦ ἀνθρώπου σ' Αὐτήν. **Μὲ** αὐτὴν τὴν ἔννοια κάνουμε λόγο γιὰ Πράξη καὶ Θεωρία. **Πράξη** εἶναι ἡ κάθαρση τῆς καρδιᾶς ἀπὸ τὰ πάθη ποὺ γίνεται μὲ τὴν καθαρτικὴ Ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ, καὶ Θεωρία εἶναι ὁ φωτισμὸς τοῦ νοῦ καὶ ἡ θεοπτία, ποὺ γίνεται μὲ τὴν Φωτιστικὴ καὶ Θεοποιὸ Ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ. **Επομένως**, ἡ βίωση τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Πράξεως, δηλαδὴ τῆς Καθαρτικῆς, Φωτιστικῆς καὶ Θεοποιοῦ Ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ, εἶναι μέθεξη τοῦ **Μυστηρίου τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Αναστάσεως τοῦ Χριστοῦ**.

● **Τέταρτον**, ὑπάρχει στενὸς σύνδεσμος μεταξὺ τοῦ **Μυστηρίου τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Ὁρθοδόξου Ἑσχατολογίας**. **Ἡ** βίωση τῶν Ἑσχάτων γίνεται διὰ τῆς μεθέξεως τοῦ **Μυστηρίου τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Αναστάσεως**, ποὺ εἶναι βίωση καὶ μέθεξη τῆς Ἀκτίστου Χάριτος τοῦ Θεοῦ.

Ἔτσι, γιὰ τοὺς Φίλους τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Σταυροῦ, ὁ Σταυρὸς εἶναι Παράδεισος καὶ Βασιλεία Οὐράνιος, ἐνῶ γιὰ τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Σταυροῦ, γίνεται Κόλαση καὶ καταδίκη. **Μὲ** αὐτὸ τὸ πρῖσμα πρέπει νὰ ἐρμηνευθῇ ὁ λόγος τοῦ Ἀποστόλου Παύλου: «**Ὁ** λόγος τοῦ Σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρία ἐστὶ, τοῖς δὲ σωζομένοις ἡμῖν δύναμις Θεοῦ ἐστὶ» (Α΄ Κορ. α΄ 18). **Ἔτσι**, ἀπὸ τώρα μποροῦμε νὰ βιώσουμε τὸν Παράδεισο καὶ τὴν Κόλαση. **Τὰ Ἑσχάτα βιώνονται σὲ κάθε χρονικὴ στιγμή.**

● **Πέμπτον**, τὰ γεγονότα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης εἶναι προτύπωση τοῦ Σταυροῦ τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἀπὸ τὴν ἀποψη

ὅτι εἶναι σὲ ἀνάλογο βαθμὸ μέθεξη τοῦ **Μυστηρίου τῆς Ἀγάπης τοῦ Θεοῦ**. Δὲν πρόκειται, δηλαδή, γιὰ μιὰ συμβολικὴ προτύπωση, ἀλλὰ γιὰ μέθεξη τῆς **Ἀγάπης τοῦ Θεοῦ**.

Γιὰ παράδειγμα, διὰ τῆς ράβδου τοῦ Μωϋσέως, μὲ τὴν ὁποία ἄνοιξε ἡ Ἐρυθρὰ θάλασσα καὶ πέρασαν οἱ Ἰσραηλίτες, βίωσαν τὴν Κυβερνητικὴ Ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ. **Β**έβαια, διὰ τῆς Σταυρικῆς Θυσίας τοῦ Χριστοῦ, βιώνουμε σὲ μεγαλύτερο βαθμὸ τὴν Σωστικὴ καὶ Θεοποιὸ Ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ, ἀκριβῶς γιατί ὁ Χριστὸς προσέλαβε τὴν ἀνθρώπινη φύση, καὶ ἐπάνω στὸν Γολγοθᾶ νίκησε τὸν διάβολο, τὸν θάνατο καὶ τὴν ἁμαρτία. **Σ**’ αὐτὸ τὸ γεγονὸς ὑπερέχουμε ἀπὸ τοὺς Προφῆτες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. **Ἔ**τσι, ὅσα ἔγιναν στὴν Παλαιὰ Διαθήκη δὲν ἦταν ἀπλῶς **συμβολισμοὶ καὶ ἐξωτερικὲς προτυπώσεις** τῶν ὅσων θὰ ἀκολουθοῦσαν στὴν Καινὴ Διαθήκη, **ἀλλὰ μέθεξη**, κατὰ μικρότερο βαθμὸ, τῆς Αὐτοῦ Ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ.

* * *

Ὅλα ὅσα μὲ συντομία ὑπογραμμίσουμε προηγουμένως δείχνουν, ὅτι ἡ **Θεολογία** δὲν εἶναι ὑπόθεση μιᾶς ξηρῆς παραθέσεως μερικῶν ἀγιογραφικῶν καὶ πατερικῶν χωρίων, ἀλλὰ **ἀνακάλυψη τοῦ βαθύτερου νοήματος τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ζωῆς**.

Δυστυχῶς, πολλοὶ σήμερα ἀρκοῦνται στὴν μηχανικὴ παρουσίαση διαφόρων χωρίων τῶν Προφητῶν, Ἀποστόλων καὶ Πατέρων, ἀφοῦ τὰ ἐντάσσουν μέσα στὰ δικά τους ἀνθρωποκεντρικὰ διανοήματα καὶ τοὺς δικούς τους στοχασμούς.

Τὸ πρόβλημα ὅμως δὲν εἶναι νὰ χρησιμοποιοῦμε τὴν *Κονκορντάσια* ἢ μὲ τὴν βοήθεια τῶν *κομπιούτερς* νὰ βρῖσκουμε τίς λέξεις τῶν ἁγίων Πατέρων, ἀλλὰ **νὰ ἀποκτήσουμε θεολογικὸ νοῦ** καὶ νὰ καταλαβαίνουμε τὴν γλῶσσα τῶν Ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας, οὐσιαστικὰ τὴν Ἐκκλησιαστικὴ Γλῶσσα.

Ὅταν διαβάζουμε μηχανικὰ τὰ ἐκκλησιαστικὰ κείμενα, τότε γινόμαστε «γλωσσαλγοῦντες» καὶ «αὐτοχειροτόνητοι» θεολόγοι, οἱ ὅποιοι ἐπιλέγουμε διάφορα «λεξίδια» καὶ τὰ κάνουμε «ξιφίδια» ἐναντίον τῶν ἀδελφῶν μας, κατὰ τὸν εὐστοχο λόγον τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου.

(*) **Βλ.** <https://orthodoxia.info/news/to-mystirio-stayroy-fos-tis-orth/> • **Τ**οῦ Μητροπολίτου Ναυπάκτου καὶ Ἁγίου Βλασίου Ἱεροθέου. • **Ἐ**πιμέλ. ἡμετ.